

א-ליענה ברוך - א-ליענה ברוך, בעלת תואר מאסטר בפילוסופיה מטעם אוניברסיטת בר-אילן, עוסקת בנושאי רוחניות ובייעוץ פילוסופי.

לע"נ אבי האהוב

בין פורים לפסח

לכאורה, החגים הללו הם הכי רחוקים שאפשר, מבחינת העיתוי והמהות, ממש שני קצוות מנוגדים, ואולם, מבט מעמיק אל תוך שני החגים מגלה נקודות השקה ואפילו קשר חזק בין שניהם

פורים, שאותו חגגנו זה עתה, חל בחודש האחרון של השנה (על פי לוח השנה העברי שבו ניסן הוא ראש החודשים) והוא האחרון בחגי המקרא. הוא נציין גאולה נאחרת מאוד עמוק בימי הגלות, והוא התרחש כבר בסוף הנבואה בתחילת מסוד התורה שב"פ. פורים הוא החג המסמל את הסתר הפנים, אירוע של התנהלות ארצית (בלפי חוץ) בלבד, ללא שום אוכר של ה' ומעשיו. זהו חג הכרוך בימי וקנתו של העם, לאחר שיצא לגלות, והוא נושא את מבטו לאחור, ננקדות המבט של עם שגלה נאוצו. בפורים לא אוטרים כלל הלל.

לעומתו, פסח חל בחודש הראשון של השנה והוא חג הראשון הנציין את הגאולה הראשונה עת הפכו לעם. חג נולד בתחילת הנבואה לפני נתינת תורה שבכתב. זהו חג הראשון שעליו נצטוו ישראל והוא נציין את התוודות של עם ישראל ויצאתו מעבודת לחירות. חג נציין את הגאולה הניסית, את ירו החוקר של ה' ללא שום התערבות ארצית, או עזרה של שליח ומלאך. פסח נושא את פניו קדימה אל ארץ ישראל, שהיא מטרות היציאה ממצרים והטעם בחדר. כמו כן, זהו חג ההודאה, אוטרים בו כל סוגי ההלל, ואפילו בלילה.

יחד עם זאת, חגים רבים קושרים את שני החגים מבחינות רבות. רש"י, בתענית כ"ט, אומר: "משנכנס אדר - ימי ניסים היו לישראל פורים ופסח". רש"י מקשר בין שני החגים, ומסביר שהשמחה המרובה היא על צרוף הניסים שהיה בתקופה זו.

על פי מדרש לבנוני, חיינו לרוב עם חושך ואור המשמשים בערבוביה. לעיתים אנו רואים יותר את האור, ולעיתים אנו מרגישים שאנו מודשדים עמוק נבון. אך פורים ופסח מלמדים אותנו שכרחף עין אנו עוברים בתחושת החושך באיילת השחר והאורה של הירח. המעברים נאוד מודרים והם מלמדים אותנו, שגם בנזן הסתרת הפנים הקשה, כאשר מסתכלים לאחור וכן, כבר אפשר לגלות את הניצוץ הניצוץ הניצוץ. קישור פורים ופסח מלמד אותנו לחיות בפרספקטיבה רחבה יותר. פורים הוא איילת השחר שהו והנן החושך ביותר, הן בעונות השנה והן בהסטוריה, ותפק לאחר כן מניע פסח הנציין את תחילת האביב, שהכל נאיר ומלכלב, והכל גלוי. הקשר בין החגים מראה לנו שכך הם חיינו הפרטיים, הלאומיים והקוסמיים. ישנן עליות וירידות, תקופות קשות וטובות, וכן תקופות בצנינות. צריך לחגוג כל חג עד הסוף ולקבל את כלוא העוצמה מכל תקופה" וכך בעזרת חגים שלמה אנו נחוה מערכת חיים שלמה של כל הדברים העוברים על האדם, ונזהר שלמים ומלאים יותר.

הרב אלחנן סטט מביא שלוש נקודות קישור בין החגים. הראשונה שבהן, שיקרו של נס פורים אירע בפסח. הופעת אסתר לפני אחשוורוש והושטת השרביט, היא תחילת "הנהפך" בסיפור הנגילה. רש"י פירש, כי היה זה יום שלישי לשילוח הרצים עם האיגרות, דהיינו ט' בניסן - ראשון של פסח. וביום השני נתלה הכן והועברה טבעתו למרכזי. הקצה האחרון של השנה - הפור של חודש אדר - נערץ בנה שקרה בקצה הראשון של השנה, בחודש ניסן ובחג הפסח. קשר היסטורי עובדתי זה בין שני המועדים הניצבים מני קצות השנה ומשני קצות המעגל ההיסטורי

המקרא, מרמז על קשר פנימי ועמוק ביניהם, שכן אין מקורות בהנהגה האלוהית את ישראל, והתאריכים המכריעים בתולדותיו של עם זה, הם נבחר תג הפסח לחיות תחילתו של נס פורים, משמע שבו, בחג הפסח, מצינו יסודו הרעיוני של פורים.

פ

היאל הררי מתעב על תקופת 30 הימים שבין פורים ושושן פורים לפסח, ומסביר כי תקופה של שלושים יום היא תקופה שבה יש קשר בין דברים. כל מה

שבתוך השלושים יום נבטא עניין אחד. הוא מסביר מהו מבחינתו, נקודת הדמיון בין פורים לפסח אשר קושרת אותם זה לזה בעבודות של שלושים יום. לידו, מעבד לכך שבשני החגים בני ישראל יוצאים כעם, כקולקטיב, מגלות לגאולה, ובשני האירועים, גנורה כליה רוחנית או גשמית על העם היהודי, ובשניהם

ההצלה היא בדרך נס, למעלה מהצפי - ישנה נקודת דמיון נוספת. בשני החגים אנו עוטים מסכות. בפורים אנו מתחפשים, מתנהגים כמו מישהו אחר. גם בפסח אנו חייבים להתנהג כמו שאנחנו לא: אנו צריכים לשבת לשלוח מכובד ומפואר ולנהוג כמלכים, כבני חורין. הרמב"ם קובע כי בליל הסדר אדם חייב להראות את עצמו כאילו הוא בן חורין. הכונה שאנחנו לא צריכים לזכור את יציאת מצרים רק כאירוע היסטורי. עלינו לראות עצמנו כמי שיוצאים משעבוד לחירות. מצרים הם המצרים הפנימיים, הגנבלות שלנו שבהן אנו מתבקשים להשתחרר. זה לא קל, אבל זה מה שנדרש מאיתנו בערב הזה. לחוות חוויה של שחרור אמיתי. וגם אם אנו לא חווים כרגע את השחרור, אי לפחות עלינו להראות את עצמנו כמי שחווים שחרור, כמי שהם בני חורין.

הדמיון בין פורים ופסח מלמד שבכל מקום שלא נהיה, בכל סיטואציה מלחיצה ומפחידה אליה ניקלע, כרגע נלמד לשחרר, להשתנות, לא להתקבע, לא לסמוך רק על עצמנו, אנו עשויים למצוא את גאולתנו האישית כדרך עין. אנו עתידים לצפות בנס. נס שאינו בהכרח שידוד של מערכות הטבע, אלא של התערבות של כוח אלוהי שהוא למעלה מסדר ההתשלשות הרגיל, שהיה שם לטובתנו.

ואילו אני, א-ליענה ברוך, בחרתי להתמקד בדמיון בין שני החגים מבחינת האות שבה שניהם מתחילים: פ.

האות פ', כשמה כן היא, בעלת צורה של פה פתוח. בגופן סת"ם, ניתן לראות בתוכה את האות ב', לרמז לתכונת האדם שתוכו כברו, שפוי וליבו חנם שווים. ברקע של שני החגים, לכאורה מדובר במשמלת המעצמות - מצרים ומלכות אחשוורוש מתודו ועד כוש (127 מדינות), אבל כמו בכל דבר אחר אחר - הארציות עומד מלך מלכי המלכים וממלכתו הנצחית.

הפ' היא אחת מ-7 האותיות שניתן להגותן באופן רפוי ובאופן מודגש, מה שמלמד על תכונתה לבטא מילולית את הרגש בעוצמות מבוהקות. במדיטציה קבלית על פי ספר יצירה האות פ' דגושה נסמלת רוע, המשיכות, ואילו פ' רפויה נסמלת טמנה. גם האות ב' מתייכת ל-7 האותיות הללו כאשר ב' דגושה נסמלת חיים וב' רפויה נסמלת מוות. בפורים ובפסח היו גזירות שכו על היהודים ועל זרעם, אך הם זכו לחיים. מי ייתן וזוכה כולנו לחיים טובים ולהגים שנחיים.